

CHƯƠNG 3: KẾ TOÁN BÁN HÀNG VÀ CÔNG NỢ PHẢI THU

Bài tập 1.

Tình huống

- Ngày 02/01/20XX: Bán hàng hóa cho khách B, **giá bán chưa VAT** = 50.000.000, **VAT 10%** → Tổng 55.000.000. Khách trả ngay **tiền mặt**.
- Giá vốn lô hàng: 35.000.000.

Lời giải gợi ý

Ghi nhận doanh thu (bán hàng):

- + Nợ TK 111: 55.000.000
- + Có TK 511: 50.000.000
- + Có TK 3331: 5.000.000

Ghi nhận giá vốn (xuất kho hàng bán):

- + Nợ TK 632: 35.000.000
- + Có TK 156 (hoặc 155 tùy loại): 35.000.000

Không phát sinh công nợ (TK 131) vì khách đã trả đủ bằng tiền mặt.

Bài tập 2.

Tình huống

- Ngày 05/01: Bán hàng cho Khách C, giá bán 80.000.000 (chưa VAT), VAT 10% → tổng 88.000.000. Khách **chưa trả**.
- Giá vốn hàng bán 60.000.000.
- Ngày 10/01: Khách **trả nợ** một phần 50.000.000 (bằng chuyển khoản).
- Ngày 20/01: Khách **trả nốt** phần còn lại bằng tiền mặt.

Lời giải gợi ý

1. Định khoản

05/01: Ghi nhận doanh thu

- + Nợ TK 131 (C): 88.000.000
- + Có TK 511: 80.000.000
- + Có TK 3331: 8.000.000

Đồng thời, ghi **giá vốn**:

- + Nợ TK 632: 60.000.000
- + Có TK 156: 60.000.000

10/01: Khách trả nợ 50.000.000 (CK)

- + Nợ TK 112: 50.000.000
- + Có TK 131 (C): 50.000.000

20/01: Khách trả nốt bằng tiền mặt

- + Trước đó, khách còn nợ = $88.000.000 - 50.000.000 = 38.000.000$
- + Nợ TK 111: 38.000.000
- + Có TK 131 (C): 38.000.000

2. Công nợ khách C sau các mốc

Sau 05/01: Nợ 88.000.000

Sau 10/01: Còn 38.000.000

Sau 20/01: 0 (khách trả đủ)

Bài tập 3.

Tình huống

- Ngày 01/02 – 28/02: Khách D mua hàng nhiều lần, tổng giá bán chưa VAT là 200.000.000, VAT 10%. Công ty đã xuất hóa đơn đầy đủ mỗi lần, và khách ghi nhận nợ (chưa trả).

- Chính sách: Cuối tháng, nếu tổng mua $\geq 200.000.000$ (chưa VAT), Khách D được chiết khấu thương mại 3% (trên giá chưa VAT).

- Ngày 01/03: Doanh nghiệp lập bảng tính CKTM: $3\% \times 200.000.000 = 6.000.000$; VAT tương ứng giảm 600.000. Khách D chấp nhận và hai bên ghi giảm nợ.
- Ngày 05/03: Khách D thanh toán hết số còn lại bằng chuyển khoản.

Lời giải gợi ý

1. Định khoản

a) Ghi nhận doanh thu tháng 2

Tổng doanh thu (chưa VAT): 200.000.000

Thuế VAT (10%): 20.000.000

Nợ TK 131 (D): 220.000.000

Có TK 511: 200.000.000

Có TK 3331: 20.000.000

(Có thể chia ra nhiều lần mua hàng, nhưng cuối cùng tổng = 220tr).

b) 01/03: CKTM 3% = 6.000.000 + VAT 600.000

TK 5211 (Chiết khấu TM): 6.000.000 (giảm doanh thu)

Thuế đầu ra giảm tương ứng: 600.000

Cách hạch toán (theo Thông tư 200):

- + Nợ TK 5211: 6.000.000
- + Nợ TK 3331: 600.000
- + Có TK 131 (D): 6.600.000

(Hoặc doanh nghiệp có thể lập “hóa đơn điều chỉnh giảm” thuế; chi tiết tùy chính sách. Về bản chất, doanh nghiệp ghi giảm công nợ 6.600.000.)

c) 05/03: Khách D trả nốt

Trước CKTM: D nợ 220.000.000

Giảm 6.600.000 => còn 213.400.000

Giả sử khách trả bằng chuyển khoản:

- + Nợ TK 112: 213.400.000
- + Có TK 131 (D): 213.400.000

2. Số tiền khách D thanh toán cuối cùng

213.400.000 (sau trừ CKTM).

Bài tập 4.

Tình huống

Công ty E bán 100 sản phẩm cho khách F, đơn giá chưa VAT 1.000.000/sp, VAT 10%. Tổng doanh thu 110.000.000. Khách F chưa thanh toán.

Sau khi nhận hàng, khách phát hiện một số lỗi nhẹ, không trả lại nhưng yêu cầu giảm giá 5% trên giá bán chưa VAT. Công ty E chấp nhận.

Lời giải gợi ý

1. Định khoản

Ban đầu: (giả sử bán ngày 01/04)

- + Nợ TK 131 (F): 110.000.000
- + Có TK 511: 100.000.000
- + Có TK 3331: 10.000.000
- + (Giá vốn, ví dụ): Nợ 632 / Có 155,156...

Giảm giá 5% (giả sử ngày 05/04)

- + Nợ TK 5213 (Giảm giá hàng bán): 5.000.000
- + Nợ TK 3331: 500.000 (giảm thuế đầu ra)
- + Có TK 131 (F): 5.500.000

Còn phải thu của khách F

- + Trước giảm giá: 110.000.000
- + Giảm 5.500.000 => còn 104.500.000

Khách F sẽ thanh toán 104.500.000 (nếu không có gì khác).

Bài tập 5.

Tình huống

- Ngày 10/03: Doanh nghiệp G bán 50 cái tủ lạnh, giá bán 4.000.000/cái (chưa VAT 10%), tổng $200.000.000 + \text{VAT } 20.000.000 = 220.000.000$.

Khách H nợ.

- Ngày 15/03: Khách H **trả lại** 5 cái do hỏng (không sử dụng được), giá trị trả lại (chưa VAT) = 20.000.000, VAT 10% = 2.000.000.

- Hạch toán **hàng bán bị trả lại**. Biết giá vốn mỗi tủ lạnh là 3.000.000.

- Cuối tháng, Khách H thanh toán cho doanh nghiệp G phần còn lại (nếu có) bằng chuyển khoản.

Lời giải gợi ý

1. Định khoản

a) Ngày 10/03: Bán hàng

Nợ TK 131 (H): 220.000.000

Có TK 511: 200.000.000

Có TK 3331: 20.000.000

Giá vốn:

+ Nợ TK 632: $50 \times 3.000.000 = 150.000.000$

+ Có TK 156: 150.000.000

b) Ngày 15/03: Trả lại 5 cái

Doanh thu giảm:

+ Nợ TK 5213 (Hàng bán bị trả lại): 20.000.000

+ Nợ TK 3331: 2.000.000 (giảm thuế đầu ra)

+ Có TK 131 (H): 22.000.000 (giảm nợ phải thu)

Nhập lại kho (nếu tử còn dùng được):

+ Nợ TK 156: 15.000.000 ($5 \times 3.000.000$)

+ Có TK 632: 15.000.000

c) Nợ còn lại khách H

Trước trả lại: 220.000.000

Giảm 22.000.000 $\Rightarrow$ còn 198.000.000

Cuối kỳ, khách H thanh toán 198.000.000 (bằng tiền gì đó).